

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Betaalbaarheid van de huur voor studenten

Een inschatting van de bestedingsruimte van studenten voor de huur

Jasja Bos, Annette Groen, Guus Wieman

Betaalbaarheid van de huur voor studenten

Een inschatting van de bestedingsruimte van studenten voor de huur

Auteurs

Jasja Bos

Annette Groen

Guus Wieman

Nibud, oktober 2024

In opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Methode	4
2.1	Inleiding	4
2.2	Uitleg basispakket.....	4
2.3	Uitgangspunten voorbeeldsituaties.....	5
3.	Uitgaven van studenten	7
3.1	Inleiding	7
3.2	Uitgaven	7
3.2.1	Vaste lasten	7
3.2.2	Reserveringsuitgaven	9
3.2.3	Huishoudelijke uitgaven.....	10
3.2.4	Sociale participatie.....	11
3.3	Begroting.....	12
4.	Inkomsten van studenten	14
4.1	Inleiding	14
4.2	Inkomsten	14
4.3	Confrontatie inkomsten en uitgaven	14
4.4	Betaalbaarheid van de huur	15
4.5	Rondkomen.....	16
5.	Conclusie	18

1. Inleiding

Het Nibud is door het ministerie van BZK gevraagd om op basis van bestaande inzichten over bestedingspatronen van studenten een advies te geven over de hoogte van de huur in relatie tot de inkomenspositie van studenten.

In dit rapport is invulling gegeven aan dat verzoek. De methode die hiervoor gevolgd wordt, is de Nibud-methode van begroten. In die methode wordt per uitgavenpost vastgesteld of en hoeveel artikelen of diensten nodig zijn en wat dat kost.

In dit rapport is dat als volgt uitgewerkt:

- In hoofdstuk 2 staat een beschrijving van de methode en de uitgangspunten.
- In hoofdstuk 3 staat per uitgavenpost beschreven hoeveel studenten hieraan uitgeven.
- In hoofdstuk 4 worden de uitgaven vergeleken met de inkomsten in verschillende situaties, waarbij we stilstaan bij de betaalbaarheid van de huur.

2. Methode

2.1 Inleiding

In dit onderzoek presenteren we begrotingen voor verschillende studentenhuishoudens. Deze begrotingen zijn vastgesteld op basis van de Nibud-methode van begroten waarbij alle uitgaven zoals vaste lasten, reserveringsuitgaven en huishoudelijke uitgaven in een overzichtelijk maandbudget geplaatst worden.

De methode van het Nibud is een bewezen en robuuste methode voor het opstellen van voorbeeldbegrotingen. Binnen Nederland worden de voorbeeldbegrotingen onder andere gebruikt voor het vaststellen van de armoedegrens, voor het opstellen van hypotheeknormen en normen voor consumptief krediet en voor het beoordelen van de betaalbaarheid van huur en huisvesting.

Met de Nibud-methode van begroten zijn tot op heden geen voorbeeldbegrotingen opgesteld voor studenten. Voorbeeldbegrotingen voor studenten zien er anders uit dan voor niet-studenten. In dit onderzoek gebeurt dat voor het eerst.¹ Daarbij maken we gebruik van de Nibud-minimumvoorbeeldbegrotingen voor niet-studenten, uitkomsten van het Nibud Studentenonderzoek 2024 en hebben we aanvullend onderzoek gedaan.

Nibud Studentenonderzoek

Sinds 2009 doet het Nibud kwantitatief representatief onderzoek naar de inkomsten, de uitgaven, het financiële gedrag en het leengedrag van studenten. In 2024 hebben we dit onderzoek onder hbo- en wo-studenten voor het laatst uitgevoerd. In het onderzoek zijn 1.505 voltijdstudenten tot 30 jaar uit het hbo en wo ondervraagd over hun financiële gedrag en hun financiële situatie. Deze groep hbo'ers en wo'ers is representatief voor alle voltijdstudenten in Nederland wat betreft leeftijd, geslacht en opleidingsrichting (hbo of wo). In dit onderzoek kijken we naar de uitkomsten van de Studentenonderzoeken uit 2021 en 2024. In het kader van het meest recente onderzoek hebben voor het eerst gesprekken plaatsgevonden met groepen studenten. Deze groeps gesprekken hebben veel informatie opgeleverd die behulpzaam is bij het opstellen van de begrotingen voor studenten.

2.2 Uitleg basispakket

De Nibud-minimumvoorbeeldbegrotingen bestaan uit een aantal basispakketten voor verschillende uitgavenposten. Deze pakketten zijn opgedeeld in 'vaste lasten' zoals huur en energie, 'reserveringsuitgaven' zoals kleding en inboedel en huishoudelijke uitgaven zoals 'voeding en persoonlijke verzorging'.

Elk van deze pakketten wordt met grote zorg samengesteld op basis van een gevarieerd pakket aan bronnen zoals focusgroepen, een referentievoeding van het Voedingscentrum, en het CBS Budgetonderzoek. Een uitgebreid overzicht van de keuzes en aannames voor de minimumvoorbeeldbegrotingen staat in de gezamenlijke rapportage van het CBS, het Nibud en het SCP over de nieuwe armoedegrens aan de Commissie sociaal minimum.²

¹ Tegelijkertijd met dit onderzoek hebben we voor het eerst minimumvoorbeeldbegrotingen voor studenten opgesteld in het kader van het Studentenonderzoek 2024.

² 'Op weg naar een nieuwe armoedegrens' (Den Haag, Utrecht: CBS, Nibud, SCP, juni 2023).

De minimumvoorbeeldbegrotingen gaan uit van de minimaal noodzakelijke kosten om volwaardig, duurzaam en zelfstandig mee te kunnen doen in de maatschappij.

Studentenbegroting

Dit onderzoek verschilt op een aantal punten van de standaard Nibud-minimumvoorbeeldbegrotingen. Zo kunnen we niet gebruikmaken van het Budgetonderzoek van het CBS vanwege het gebrek aan studentenhuishoudens in dat onderzoek. We beschikken wel over informatie over gemiddelde bestedingen van studenten op basis van het Nibud Studentenonderzoek. Deze onderzoeken bieden aanknopingspunten om daar waar nodig af te wijken van de standaard-minimumvoorbeeldbegrotingen. In het volgende hoofdstuk geven we per uitgavenpost aan of en hoeveel we afwijken van de standaard-minimumvoorbeeld-begroting.

We gaan ervan uit dat de studenten alle uitgaven zelf betalen. In de praktijk is dat niet altijd het geval. Zo blijkt uit het Studentenonderzoek bijvoorbeeld dat 60 procent van de uitwonende ho-studenten een inboedelverzekering heeft afgesloten, waarvan 70 procent die geheel zelf betaalt. Voor de aansprakelijkheidsverzekering geldt dat 36 procent van de uitwonende ho-studenten die geheel zelf betaalt. Het maakt voor het totale uitgavenplaatje natuurlijk uit of studenten zelf geld uitgeven aan bepaalde uitgavenposten of niet. Studenten van wie de ouders een deel van de uitgaven betalen zullen minder uitgeven dan studenten die alles of veel zelf betalen. Er is op dit moment (nog) geen inzicht in de omvang van de groep studenten die alle uitgaven, of veel uitgaven, zelf betaalt. Bedacht moet worden dat er een groep studenten is waarvan de ouders niet bijdragen. Daarom kiezen we ervoor om uit te gaan van de situatie dat studenten alle uitgaven zelf betalen. Aan de inkomstenkant kunnen hier vervolgens bijdragen van de ouders tegenover staan.

2.3 Uitgangspunten voorbeeldsituaties

We werken de uitgaven van studenten uit voor verschillende voorbeeldsituaties waarbij we onderscheid maken naar het type woonruimte van studenten en later ook de inkomenspositie. De Landelijke monitor studentenhuysvesting (Abf, 2024) biedt bruikbare gegevens om de voorbeeldsituaties op te baseren.

We kijken alleen naar de situatie van ho-studenten en niet naar die van mbo-studenten. Mbo-studenten wonen vaker thuis dan ho-studenten. Ze zijn over het algemeen jonger dan ho-studenten. 20 procent van de mbo-studenten is uitwonend. Een deel van de uitwonende mbo-studenten is niet in studentenhuysvesting woonachtig, maar vormt bijvoorbeeld al een huishouden met kinderen. Daarnaast gaat het bij mbo-studenten vaak om bbl'ers, die geen studiefinanciering ontvangen, maar inkomen hebben vanuit hun werkplek.

Woonruimte ho-studenten

Van de uitwonende studenten woont 53 procent in een kamer met gedeelde voorzieningen. Het aandeel uitwonende studenten in een éénkamerwoning is 23 procent. De resterende 24 procent woont in een meerkamerwoning.³

De gemiddelde oppervlakte van kamers met gedeelde voorzieningen bedraagt 18 vierkante meter. Éénkamerwoningen zijn met gemiddeld 24 vierkante meter iets groter.

³ Landelijke monitor studentenhuysvesting 2023

Meerkamerwoningen zijn daarentegen aanzienlijk ruimer met een gemiddelde oppervlakte van 66 vierkante meter. Dit verschil in grootte is ook terug te zien in de verdeling naar oppervlakte. Slechts 11 procent van de éénkamerwoningen heeft een oppervlakte van maximaal 13 vierkante meter, terwijl dit percentage bij kamers met gedeelde voorzieningen op 33 procent ligt.

Bij een ruime meerderheid delen studenten voorzieningen met maximaal 5 personen. Dit geldt zowel voor de keuken, het toilet als de douche. Gemiddeld wordt de keuken met 5 personen gedeeld, het gemiddelde bij het delen van douche en toilet ligt op 4 personen. Van de studenten die in een kamer met gedeelde voorzieningen wonen, geeft het merendeel (62 procent) aan dat ze een gedeelde relaxruimte hebben. Van de studenten in een één- of meerkamerwoning woning geeft meer dan de helft (52 procent) aan geen gedeelde relaxruimte in hun complex te hebben.

Net als in de Landelijke monitor studentenhuysvesting kiezen we ervoor om voorbeeldsituaties uit te werken voor een kamer met gedeelde voorzieningen, een éénkamerwoning en een meerkamerwoning. Deze uitsplitsing maken we vanuit de gedachte dat bepaalde kosten soms kunnen worden gedeeld. Bij de kamer met gedeelde voorzieningen gaan we uit van 4 medebewoners en een gedeelde relaxruimte. Bij de één- of meerkamerwoning gaan we niet uit van een gedeelde relaxruimte.

3. Uitgaven van studenten

3.1 Inleiding

In dit rapport geeft het Nibud op basis van bestaande data een overzicht van het uitgavenpatroon van studenten. Het Nibud heeft ruime ervaring met het opstellen van minimumvoorbeeldbegrotingen. Die voorbeeldbegrotingen en de onderliggende data worden jaarlijks gepubliceerd in het Nibud Budgethandboek. Het uitgavenpatroon van studenten sluit echter niet volledig aan op de minimumvoorbeeldbegroting. In dit hoofdstuk geven we per uitgavenpost weer welke overwegingen er gemaakt zijn.

3.2 Uitgaven

In het Studentenonderzoek is gevraagd om van 40 verschillende uitgavenposten aan te geven of studenten hier zelf geld aan uitgeven, en zo ja, hoeveel. In dit onderzoek maken we gebruik van de Studentenonderzoeken uit 2024 en uit 2021.

3.2.1 Vaste lasten

Bij vaste lasten gaat het om uitgaven die maandelijks terugkeren en waar meestal een contract aan ten grondslag ligt.

Huur

In de begrotingen houden we in eerste instantie geen rekening met de hoogte van de huur. Die vullen we in nadat we de inkomsten en uitgaven met elkaar hebben vergeleken.

Energie

Het gasverbruik van een studio hebben we afgeleid van CBS-data voor flatwoningen tot 50 m². Het gasverbruik van een kamer hebben we gelijkgesteld aan het gemiddelde gasverbruik van een flatwoning uit de minimumvoorbeeldbegroting, gedeeld door het aantal kamerbewoners.

Het stroomverbruik hebben we gelijkgesteld aan de minimumvoorbeeldbegroting voor een alleenstaande (studio) of een vierpersoonshuishouden (kamerbewoner). Dit geldt ook voor het waterverbruik.

Lokale lasten

Lokale lasten betreffen gemeentelijke heffingen en waterschapsbelastingen. Studenten met een inkomen op bijstandsniveau of lager, kunnen kwijtschelding voor lokale lasten aanvragen bij de gemeente.

Telefoon, televisie, internet

In de minimumvoorbeeldbegroting zit een bedrag voor een televisieabonnement. Voor studenten houden we hier geen rekening mee. Wel houden we rekening met een bedrag voor een streamingdienst. In het Studentenonderzoek geeft 62 procent van de studenten aan geld uit te geven aan entertainment, bijv. een streamingdienst. Het gemiddelde bedrag is respectievelijk € 16-17 maand. Het mediane bedrag is € 12. Dat laatste nemen we over in de begroting.

Voor een kamerbewoner kiezen we voor een snel internetabonnement dat gemiddeld € 51 kost en gedeeld wordt door het totale aantal kamerbewoners.

Voor een studiobewoner kiezen we voor een regulier internetabonnement. Samen met het bedrag voor een streamingdienst komt het maandbedrag uit op ongeveer hetzelfde bedrag voor televisie en internet in de minimumvoorbeeldbegroting (€ 55).

In de minimumvoorbeeldbegroting zit een beperkt bedrag van € 10 voor een mobiele telefoonabonnement. In de post 'inboedel' houden we rekening met een bedrag van € 5 voor de aanschaf en afschrijving van een eenvoudige mobiele telefoon. Dat nemen we over in de begroting.

Zorgverzekeringen

Het vaakst voorkomende bedrag dat uitwonende studenten betalen voor hun basisverzekering is € 134. Voor de aanvullende zorgverzekering incl. tandarts is dat € 18. Het gaat om de uitgaven van studenten die het volledig zelf betalen.

Dit komt redelijk overeen met de bedragen uit de minimumvoorbeeldbegroting. In de minimumvoorbeeldbegroting is gekozen voor een naturapolis zonder premiekorting voor verhoogd eigen risico en een niet al te uitgebreide aanvullende verzekering en een tandartsverzekering. De kosten hiervan bedragen € 144 en € 24.

We nemen de bedragen uit de minimumvoorbeeldbegroting over.

Overige verzekeringen

Uitwonende mbo-studenten geven € 10 per maand uit aan overige verzekeringen. Het gaat hierbij om onder andere de aansprakelijkheidsverzekering, inboedelverzekering, telefoonverzekering en reisverzekering.

Dat is minder dan het bedrag uit de minimumvoorbeeldbegroting. Daarin staat € 25. De helft hiervan bestaat uit een uitvaartverzekering. De rest uit een aansprakelijkheidsverzekering en inboedelverzekering voor een zelfstandige woning.

De inboedelverzekering voor een kamer is lager dan voor een zelfstandige woning. Een inventarisatie van de inboedelverzekering voor een kamer komt uit op € 4 tot € 5. Een aansprakelijkheidsverzekering kost al snel € 5. Samen € 10. Dit nemen we over voor kamerbewoners. Voor een studio rekenen we met € 15 vanwege de iets hogere inboedelverzekering.

Voor studenten houden we geen rekening met een uitvaartverzekering.

Onderwijs

In de voorbeeldbegrotingen veronderstellen we dat studenten al hun uitgaven zelf betalen. Om deze reden houden we rekening met het collegegeld voor hoger onderwijs in het studiejaar 2024-2025.

Naast het collegegeld hebben studenten ook kosten voor studiematerialen zoals boeken of printkosten. Volgens het Studentenonderzoek waren de mediane uitgaven voor hbo/wo-studenten € 25.

Dit nemen we over in de begroting.

Contributies en abonnementen

Dit zijn in ieder geval de kosten voor een bankrekening. Hiervoor nemen we het bedrag van € 3 uit de minimumvoorbeeldbegroting over.

Overige contributies en abonnementen zijn opgenomen onder de post sociale participatie.

Vervoer

Net als in de minimumvoorbeeldbegroting houden we rekening met de aanschaf en het onderhoud van een fiets. In het basispakket van de minimumvoorbeeldbegroting zit ook een beperkt bedrag voor openbaar vervoer. Studenten kunnen kiezen voor een week- of weekendabonnement. Daarom brengen we geen kosten voor openbaar vervoer in rekening.

In de post sociale participatie houden we in de minimumvoorbeeldbegroting rekening met vervoerskosten in verband met recreatie, uitgaan of bezoek aan familie of vrienden.

3.2.2 Reserveringsuitgaven

Reserveringsuitgaven zijn uitgaven die je niet elke maand in gelijke mate doet, maar waarvoor je misschien wel elke maand een bedrag opzij zou moeten zetten. De kosten voor de reserveringsuitgaven worden vastgesteld op jaarbasis, of over een langere periode, en in gelijke mate uitgesmeerd over de maanden in het jaar.

Kleding

Voor kleding en schoenen is in de minimumvoorbeeldbegroting een bedrag van € 62 opgenomen. Dit is iets hoger dan de € 50 die het merendeel van de uitwonende studenten zeggen uit te geven aan kleding.

Omdat het minimumkledingpakket in de minimumvoorbeeldbegroting al erg basic is, en er geen duidelijke reden is waarom studenten minder nodig zouden hebben dan niet-studenten, nemen we het bedrag uit de minimumvoorbeeldbegroting over.

Inboedel

Voor de inboedel houden we in de minimumvoorbeeldbegroting rekening met een pakket aan artikelen. Het gaat om meubilair, stoffering voor de woonkamer en de slaapkamer(s), keukengerei, huishoudelijke artikelen en apparatuur. De meeste van deze artikelen worden afgeschreven over een periode van 10 jaar, maar sommige artikelen zoals linnengoed en servies en glas over een periode van 5 jaar. Een eenvoudige mobiele telefoon wordt elke 3 jaar vervangen.

In de minimumvoorbeeldbegroting staat voor een alleenstaande een maandbedrag van € 86.

Deze uitgavenpost zal voor zelfstandig wonende studenten waarschijnlijk vaak afwijken van niet-studenten. Hun woonsituatie is vaak van tijdelijke aard en misschien hebben studenten minder nodig als ze gebruik kunnen maken van al aanwezige voorzieningen. Samenwonende studenten kunnen een deel van de inboedel delen. Vanwege de tijdelijke aard zal een student misschien lagere eisen stellen aan de inboedel dan niet-studenten.

Voor studenten veronderstellen we dat ze hogere kosten hebben voor de aanschaf van een laptop dan een huishouden in de minimumvoorbeeldbegroting. Studenten gebruiken hun laptop immers intensief voor hun studie en niet alleen voor toegang tot het internet of thuisadministratie. We veronderstellen dat studentenhuishoudens niet beschikken over

een printer, maar gebruikmaken van de printvoorzieningen van de onderwijsinstelling. De kosten hiervoor zijn ondergebracht bij de post onderwijs.

Voor kamerbewoners met gedeelde voorzieningen veronderstellen we dat de kosten voor inboedel, behalve de inrichting van de eigen kamer en persoonlijke apparaten (laptop en smartphone), gedeeld worden. De zelfstandig wonende student draagt zelf alle kosten van de inboedel.

We kiezen daarom voor een iets lager maandbedrag en gaan voor de kosten voor de inboedel voor alles behalve de slaapkamer en de persoonlijke apparaten uit van de helft van de kosten uit de minimumvoorbeeldbegroting. Op die manier geven we invulling aan het gegeven dat studenten vaak minder woonruimte hebben dan niet-studenten en dat in gedeelde ruimten al meubilair aanwezig is. Uit de groepsgesprekken bleek dat de deelnemers nauwelijks meubels zelf hadden gekocht.

We komen hiermee uit op een bedrag van € 38 voor kamerbewoners en € 49 voor zelfstandig wonende studenten in een studio.

Onderhoud huis en tuin

Voor klein onderhoud aan en verfraaiing van de woning dat de huurder zelf betaalt, staat een bedrag van € 27 per maand in de minimumvoorbeeldbegroting. We hebben geen informatie over wat studenten hieraan uitgeven. We veronderstellen dat zij hier minder aan uitgeven dan niet-studenten en gaan uit van de helft van dit bedrag. Studenten op kamers kunnen dit bedrag delen.

Niet-vergoede ziektekosten

In de minimumvoorbeeldbegroting is een bedrag van € 8 per maand opgenomen voor verbandmiddelen, pijnstillers, etc. Daarnaast houden we rekening met het volledige bedrag voor het verplichte eigen risico. We vinden het noodzakelijk dat mensen met een laag inkomen dit bedrag uit moeten kunnen geven als zij ermee geconfronteerd worden. Het is de vraag of dat voor studenten ook nodig is. Aan de ene kant weten we dat jongere mensen meestal niet hun volledige eigen risico kwijt zijn. Aan de andere kant kunnen ook studenten dit hele bedrag nodig hebben. We kiezen er daarom voor om net als in de minimum-voorbeeldbegroting uit te gaan van het volledige verplichte eigen risico.

Vrijtijdsuitgaven

In de post sociale participatie houden we rekening met vervoerskosten in verband met recreatie, uitgaan of bezoek aan familie of vrienden.

3.2.3 Huishoudelijke uitgaven

Voeding

Het voedingsbedrag in de minimumvoorbeeldbegroting is gebaseerd op de Richtlijnen goede voeding van de Gezondheidsraad en op een pakket met voedingsmiddelen dat is opgesteld door het Voedingscentrum.. Aan dat pakket zijn prijsgegevens van supermarkten gekoppeld. In de minimumvoorbeeldbegroting houden we rekening met schaalvoordelen voor mensen die samen hun huishouden in gezinsverband delen. Voor alleenstaanden houden we rekening met een licht schaalnadeel.

Volgens het Studentenonderzoek geven de meeste uitwonende studenten € 230 uit aan boodschappen uit de supermarkt en tussendoortjes.

In de minimumvoorbeeldbegroting staat een bedrag van € 202 voor alleen voeding. Mogelijk spelen schaalvoordelen hier een rol. Het ontbreekt ons aan gegevens over de mate waarin studenten samen eten, al dan niet met hun huisgenoten. Het is ook mogelijk dat studenten met een laag inkomen minder uitgeven aan voeding dan wenselijk is volgens de minimumvoorbeeldbegroting. Ten slotte kan het zijn dat studenten relatief vaak uit eten gaan. Dat dat een rol kan spelen wordt ondersteund door het relatief hoge bedrag aan vrijetijdsuitgaven, waarbij onder andere is gevraagd naar uit eten gaan.

We kiezen ervoor om de bedragen uit de minimumvoorbeeldbegroting over te nemen. Voor kamerbewoners houden we er rekening mee dat zij enkele dagen in de week samen kunnen eten. Dat doen we door voor hen niet het schaalnadeel van een eenpersoonshuishouden te berekenen. Dat scheelt 10 procent. Verderop kijken we onder andere naar kosten voor uit eten gaan. Dan houden we rekening met deze keuze.

Was- en schoonmaakartikelen

In de minimumvoorbeeldbegroting is voor een alleenstaande een bedrag van € 6 opgenomen voor was- en schoonmaakartikelen. Voor studenten in een zelfstandige woonruimte nemen we dit bedrag over. Voor samenwonende studenten gaan we ervan uit dat zij deze kosten kunnen delen.

Persoonlijke verzorging

Voor persoonlijke verzorging hebben we een bedrag van € 26 opgenomen in de minimumvoorbeeldbegroting. Uit het Studentenonderzoek uit 2021 blijkt dat zelfstandig wonende studenten hier € 23 aan uitgaven. Geïndexeerd voor inflatie komt dit bedrag uit op het bedrag uit de minimumvoorbeeldbegroting, namelijk € 26.

Diversen

Voor diverse uitgaven houden we in de minimumvoorbeeldbegroting rekening met een beperkt bedrag van € 5 per persoon per maand. Het gaat hierbij om uitgaven aan officiële documenten, pasfoto's en kleine huishoudelijke artikelen zoals schrijfwaren.

3.2.4 Sociale participatie

In de minimumvoorbeeldbegrotingen houden we apart rekening met de uitgaven in verband met sociale participatie. Het gaat bijvoorbeeld om uitgaven aan contributies en abonnementen, vervoer, uitgaan, recreatie en vrijetijdsbesteding. Idealiter zijn huishoudens vrij om hier zelf invulling aan te geven.

Opbouw pakket sociale participatie in minimumvoorbeeldbegroting (alleenstaande vanaf 18 jaar)

Alleenstaande	€/maand
Contributies en abonnementen	22,50
Bezoek	31,50
Vakantie/uitgaan	44,00
Vervoer	15,00
Totaal	113

Contributies en abonnementen

In het kader van sociale participatie houden we rekening met het lidmaatschap van een sport- of hobbyclub. In de minimumvoorbeeldbegroting is hiervoor onder het kopje

“sociale participatie” een bedrag opgenomen van € 22,50 per maand. Dit bedrag nemen we over voor studenten. Studenten komen misschien in aanmerking voor korting waardoor zij goedkoper uit zijn. Dat hangt echter af van het soort sport. Daarom houden we daar vooralsnog geen rekening mee.

Vervoer

In het kader van sociale participatie houden we rekening met vervoerskosten in verband met recreatie, uitgaan of bezoek aan familie of vrienden. Het is moeilijk om te bepalen hoe hoog deze kosten gemiddeld zijn. De ene student woont dicht bij vrienden en familie dan de andere. In de minimumvoorbeeldbegrotingen staat hiervoor een bedrag van € 15 per maand.

Vrijtijdsuitgaven

Bij vrijtijdsuitgaven houden we rekening met uitgaven aan recreatie, uitgaan, vakantie, etc. In de minimumvoorbeeldbegroting is hiervoor in het kader van sociale participatie een bedrag van € 44 opgenomen voor een alleenstaande.

3.3 Begroting

In tabel 1 is de minimumvoorbeeldbegroting voor studenten opgenomen. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de huur. Dat doen we in het volgende hoofdstuk. Af te lezen valt dat de uitgaven van een student die een woning deelt met medestudenten in totaal € 1.054 per maand bedragen.

De uitgaven (zonder huur) van studenten in een zelfstandige woning liggen hoger, namelijk € 1.214 in een studio en € 1.266 in een meerkamerwoning. Dat is hoger dan de totale uitgaven van een alleenstaande niet-student in een flatwoning, die € 1.048 kwijt is.

In de begroting is bij sommige uitgavenposten geen bedrag opgenomen, maar staat een sterretje (*). Voor deze uitgavenposten specificeren we geen specifiek bedrag. Soms gaat het om uitgaven die sterk individueel bepaald zijn, zoals voor huishoudelijke dienstverlening, bijvoorbeeld schoonmaakdiensten. Soms gaat het om uitgaven waarvoor we een totaalbedrag hebben opgenomen bij de post ‘sociale participatie’, bijvoorbeeld vrijtijdsuitgaven.

Tabel 1. Minimumvoorbeeldbegroting voor alleenstaande met een bijstandsuitkering en voor studenten (exclusief huur)

Minimumvoorbeeldbegroting juli 2024 bedragen per maand	Alleenstaande bijstand	Student Onzelfstandig	Student Zelfstandig Studio	Student Zelfstandig Meerkamerwoning
UITGAVEN				
huur				
energie	132	45	119	132
water	16	16	16	16
lokale lasten	* (50)	* (50)	* (50)	* (50)
telefoon, televisie, internet	65	35	65	65
zorgverzekeringen	168	168	168	168
overige verzekeringen	25	10	15	15
onderwijs	-	236	236	236
kinderopvang	*	*	*	*
contributies & abonnementen	3	3	3	3
vervoer	19	11	11	11
levensonderhoud anderen	*	*	*	*
betalingsverplichtingen	*	*	*	*
VASTE LASTEN	428	524	633	646
kleding	62	62	62	62
inboedel	73	38	49	73
onderhoud huis en tuin	31	4	16	31
zelfzorgmiddelen	6	5	6	6
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32
vrijtijdsuitgaven	*	*	*	*
RESERVERINGSUITGAVEN	204	141	165	204
voeding	265	241	265	265
was- en schoonmaakartikelen	7	4	7	7
persoonlijke verzorging	26	26	26	26
huishoudelijke dienstverlening	*	*	*	*
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5
HUISHOUDELIJKE UITGAVEN	303	276	303	303
SOCIALE PARTICIPATIE	113	113	113	113
TOTAAL UITGAVEN	1.048	1.054	1.214	1.266

4. Inkomsten van studenten

4.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk hebben we gekeken naar de uitgaven van studenten. In dit hoofdstuk zetten we de uitgaven voor een aantal situaties af tegen de inkomsten. In eerste instantie kijken we naar de ruimte die resteert voor de woonlasten nadat alle andere uitgaven zijn gedaan. Vervolgens kijken we naar het saldo van inkomsten en uitgaven als we rekening houden met de gemiddelde woonlasten.

4.2 Inkomsten

Een uitwonende hbo/wo-student ontvangt een basisbeurs van € 302,39. Daarnaast is er maximaal € 457,60 aanvullende beurs mogelijk. De hoogte van de aanvullende beurs hangt onder andere af van het inkomen van de ouders. Daarnaast kan er een rentedragende lening worden afgesloten van maximaal € 293,67. Collegegeldkrediet bedraagt maximaal € 210,83.

Niet alle uitwonende studenten hebben dergelijke inkomsten. Uit het Studentenonderzoek blijkt dat 27 procent van de uitwonende studenten een aanvullende beurs ontvangt en 8 procent (zowel uit- als thuiswonend) collegegeldkrediet. 39 procent van de uitwonende studenten maakt gebruik van een rentedragende lening.

Verder geeft 87 procent van de uitwonende studenten aan een bijbaan en/of een betaalde stage te hebben. Het meest voorkomende bedrag dat studenten hiermee verdienen is € 597 per maand.

Ten slotte geeft 58 procent van de studenten aan geld van ouders te krijgen. Gemiddeld gaat het om € 240 per maand.

4.3 Confrontatie inkomsten en uitgaven

We vergelijken de inkomsten en uitgaven van studenten voor verschillende varianten:

- In een eerste variant houden we rekening met inkomsten uit werk, de basisbeurs, de aanvullende beurs en de zorgtoeslag.
- In een tweede variant houden we daarnaast rekening met een studielening.

De gedachte achter deze keuze is het uitgangspunt dat we eerst kijken naar de inkomsten die mogelijk zijn vanuit de studiefinanciering, aangevuld met zorgtoeslag. Vervolgens houden we rekening met inkomsten uit werk, omdat we zien dat het merendeel van de studenten dergelijke inkomsten heeft. Ten slotte houden we geen rekening met bijdragen van ouders. Alhoewel een groot deel van de studenten geld van hun ouders krijgt, gaan we ervan uit dat studenten met de maximale aanvullende beurs geen geld van ouders ontvangen. Studenten die wel een bijdrage van hun ouders ontvangen, hebben waarschijnlijk een lagere of geen aanvullende beurs.

Gelet op het relatief lage percentage studenten dat gebruikmaakt van collegegeldkrediet, houden we hier geen rekening mee. De aannames is dat er waarschijnlijk een reden is dat studenten gebruikmaken van collegegeldkrediet, bijvoorbeeld een lagere aanvullende beurs, weinig inkomsten van ouders of uit werk. Er staat tegenover dat we ook geen rekening houden met eventueel instellingscollegegeld.

In de eerste variant in tabel 2, resteert voor samenwonende studenten nog € 425 voor de kale huur (en servicekosten). Voor zelfstandig wonende studenten resteert er nog € 265 in een studio en € 213 in een meerkamerwoning.

Tabel 2: Inkomsten en uitgaven van studenten (excl. huur). Variant inkomsten uit werk / geen lening

Minimumvoorbeeldbegroting juli 2024 bedragen per maand	Student Onzelfstandig (4 personen)	Student Zelfstandig Studio	Student Zelfstandig Meerkamerwoning
INKOMEN			
inkomen uit uitkering of werk	597	597	597
basisbeurs	302	302	302
aanvullende beurs	457	457	457
lening	-	-	-
zorgtoeslag	123	123	123
huurtoeslag			
TOTAAL INKOMSTEN	1.479	1.479	1.479
TOTAAL UITGAVEN	1.054	1.214	1.266
SALDO	425	265	213

In de tweede variant in tabel 3, resteert er voor samenwonende studenten maandelijks € 718 voor kale huur (en servicekosten). Voor zelfstandig wonende studenten resteert € 558 tot € 506.

Tabel 3: Inkomsten en uitgaven van studenten (excl. huur). Variant inkomsten uit werk en maximale lening

Minimumvoorbeeldbegroting juli 2024 bedragen per maand	Student Onzelfstandig (4 personen)	Student Zelfstandig Studio	Student Zelfstandig Meerkamerwoning
INKOMEN			
inkomen uit uitkering of werk	597	597	597
basisbeurs	302	302	302
aanvullende beurs	457	457	457
lening	293	293	293
zorgtoeslag	123	123	123
huurtoeslag			
TOTAAL INKOMSTEN	1.772	1.772	1.772
TOTAAL UITGAVEN	1.054	1.214	1.266
SALDO	718	558	506

4.4 Betaalbaarheid van de huur

Nu we gekeken hebben naar de ruimte die resteert voor de huur, kunnen we kijken hoe zich dat verhoudt tot de huur die veel studenten betalen.

Uit het Studentenonderzoek 2024 blijkt dat de meeste uitwonende studenten € 500 aan huur betalen.

Als we kijken we naar prijzen die kenbaar zijn gemaakt door de LSVb, dan zien we dat de hoogte van de huur varieert van stad tot stad. Uit de huurprijzen van 34.000 kamers aangeboden door particuliere verhuurders via het platform van Kamernet, blijkt dat in 2024 Amsterdam de duurste stad is met een gemiddelde prijs voor een kamer van € 961. De tweede duurste stad is Utrecht, met een gemiddelde huurprijs van € 837.

Betaalbaardere opties zijn te vinden in Wageningen (€ 354), Enschede (€ 366) en Leeuwarden (€ 406).

Studentenkamers die worden aangeboden door sociale verhuurders zijn goedkoper. In 2021 varieerden die volgens de LSVb van € 345 in Wageningen tot € 520 in Amsterdam. Uit de Landelijke monitor studentenhuysvesting 2024 blijkt dat de woonlasten van hbo/wo-studenten verschillen per type verhuurder en per type woonruimte. De woonlasten van kamers met gedeelde voorzieningen bedragen gemiddeld € 495, van eenkamerwoningen € 585 en van meerkamerwoningen € 780. Het gaat hierbij om de woonlasten inclusief bijkomende woonlasten aan energie, water, servicekosten, internet en gemeentelijke heffingen, en na aftrek van de huurtoeslag.

Een huur van € 495 is betaalbaar voor uitwonende hbo/wo-studenten met gemiddelde inkomsten uit werk, een aanvullende beurs en een lening. Bij een maximale aanvullende beurs en een maximale lening resteert er immers € 718 per maand. Zeker als bedacht wordt dat in die € 495 ook bijkomende woonlasten zitten.

Een huur van € 585 voor een eenkamerwoning (studio) is betaalbaar bij een maximale aanvullende beurs en een maximale lening. Daar resteert immers € 558 waarbij al rekening is gehouden met € 135 aan energie en water.

Een huur van € 780 voor een meerkamerwoning is niet betaalbaar. In dat geval resteert er immers € 506 in de situatie dat we uitgaan van een maximale aanvullende beurs en een maximale lening. Zelfs als bedacht wordt dat in die € 780 bijkomende woonlasten zitten, zal het verschil te groot zijn.

Voor deze vergelijking gelden een aantal nuanceringsen:

- Ten eerste zijn in deze vaak voorkomende huren bijkomende woonlasten opgenomen. Voor een zuivere vergelijking moeten die er eigenlijk nog vanaf worden gehaald.
- Ten tweede moet opgemerkt worden dat we zijn uitgegaan van de minimale uitgaven die studenten hebben. Hiervoor geldt onder andere de voorwaarde dat er geen hoge persoonlijk onvermijdbare uitgaven mogen zijn, bijvoorbeeld zorgkosten.
- Ten derde moet opgemerkt worden dat we geen rekening hebben gehouden met huurtoeslag. Wellicht dat studenten in een zelfstandige meerkamerwoning relatief vaak wat ouder zijn en/of samenwonen waardoor er extra inkomsten zijn, kosten kunnen worden gedeeld en er recht op huurtoeslag is.
- Ten slotte hebben we gezien dat de huren sterk kunnen verschillen per regio. De vergelijking die we hier hebben gemaakt is geldt daardoor alleen voor een gemiddelde situatie.

4.5 Rondkomen

Uit de hierboven geschetste plaatjes blijkt dat er in een aantal situaties voldoende resteert om vaak voorkomende huurbedragen te kunnen betalen.

Dit zien we ook terug in het Studentenonderzoek, waaruit blijkt dat het merendeel van de studenten aangeeft goed rond te kunnen komen (45 procent) of dat rondkomen niet moeilijk of niet makkelijk is (43 procent).

Uit de plaatjes blijkt ook dat er soms weinig ruimte kan overblijven om alle uitgaven te kunnen doen. De vraag is hoe studenten hier in de praktijk mee omgaan. Uit het

Studentenonderzoek weten we dat 12 procent van de uitwonende hbo/wo-studenten moeilijk kan rondkomen.

Dat studenten het financieel redden ondanks de beperkte bestedingsruimte, kan voor een deel verklaard worden doordat het merendeel (66 procent) van de uitwonende studenten financieel ondersteund wordt door hun ouders. Daarnaast leent een deel van de studenten (39 procent) geld bij. Studenten (zowel uit- als thuiswonend) die geld krijgen van hun ouders hebben minder vaak moeite om rond te kunnen komen dan studenten die geen geld krijgen van hun ouders, respectievelijk 7 en 11 procent.

5. Conclusie

In dit onderzoek hebben we minimumvoorbeeldbegrotingen voor uitwonende hbo/wo-studenten opgesteld. We hebben hiervoor de minimumvoorbeeldbegrotingen voor niet-studenten als uitgangspunt genomen en die aangevuld met inzichten uit bestaand onderzoek zoals het Nibud Studentenonderzoek en de Landelijke monitor studentenhuysvesting.

De voorbeeldbegrotingen hebben we opgesteld voor drie woonvormen. De totale minimale maandelijkse uitgaven (exclusief huur) voor deze woonvormen hebben we vastgesteld op:

- Onzelfstandige woonruimte met vier bewoners (kamers): € 1.054
- Zelfstandige eenkamerwoning (studio): € 1.214
- Zelfstandige meerkamerwoning: € 1.266

Deze maandelijkse uitgaven hebben we afgezet tegen de inkomsten. Als we kijken naar studenten met een bijbaantje, basisbeurs, aanvullende beurs en zorgtoeslag, dan resteert er nog voor de huur:

- Onzelfstandige woonruimte met vier bewoners (kamers): € 425
- Zelfstandige eenkamerwoning (studio): € 265
- Zelfstandige meerkamerwoning: € 213

In een variant met aanvullend een maximale lening resteert er maandelijks nog voor de huur:

- Onzelfstandige woonruimte met vier bewoners (kamers): € 718
- Zelfstandige eenkamerwoning (studio): € 558
- Zelfstandige meerkamerwoning: € 506

Op basis hiervan kan gesteld worden dat woonlasten die vaak voorkomen onder studenten volgens de Landelijke monitor studentenhuysvesting 2024 in een aantal gevallen betaalbaar is mits een student inkomsten heeft uit werk, een aanvullende beurs of een bijdrage van ouders ontvangt en een lening afsluit.

- Onzelfstandige woonruimte met vier bewoners (kamers): € 495
- Zelfstandige eenkamerwoning (studio): € 585

In de woonlasten zijn namelijk vaak bijkomende woonlasten opgenomen, waarmee al rekening is gehouden in de berekening van de ruimte voor de huur.

De meest voorkomende huur van € 780 voor een zelfstandige meerkamerwoning is niet betaalbaar. In dat geval resteert immers een saldo van € 506.

Tot slot

Voor de manier waarop we de ruimte voor woonlasten hebben bepaald gelden een aantal voorwaarden. Er moet onder andere bedacht worden dat we zijn uitgegaan van minimale uitgaven en dat er geen hoge persoonlijk onvermijdbare uitgaven mogen zijn, bijvoorbeeld zorgkosten.

Ook moet bedacht worden dat we hebben gekeken naar de bestedingsruimte die resteert voor de huur. In huurprijzen die studenten moeten betalen, zitten regelmatig ook bijkomende woonlasten. Voor een eerlijke vergelijking moeten die er eigenlijk nog vanaf worden gehaald.

Ten slotte moet bedacht worden dat we slechts een beperkt aantal situaties hebben uitgewerkt, waarbij we zoveel mogelijk naar een gemiddelde situatie hebben gekeken.